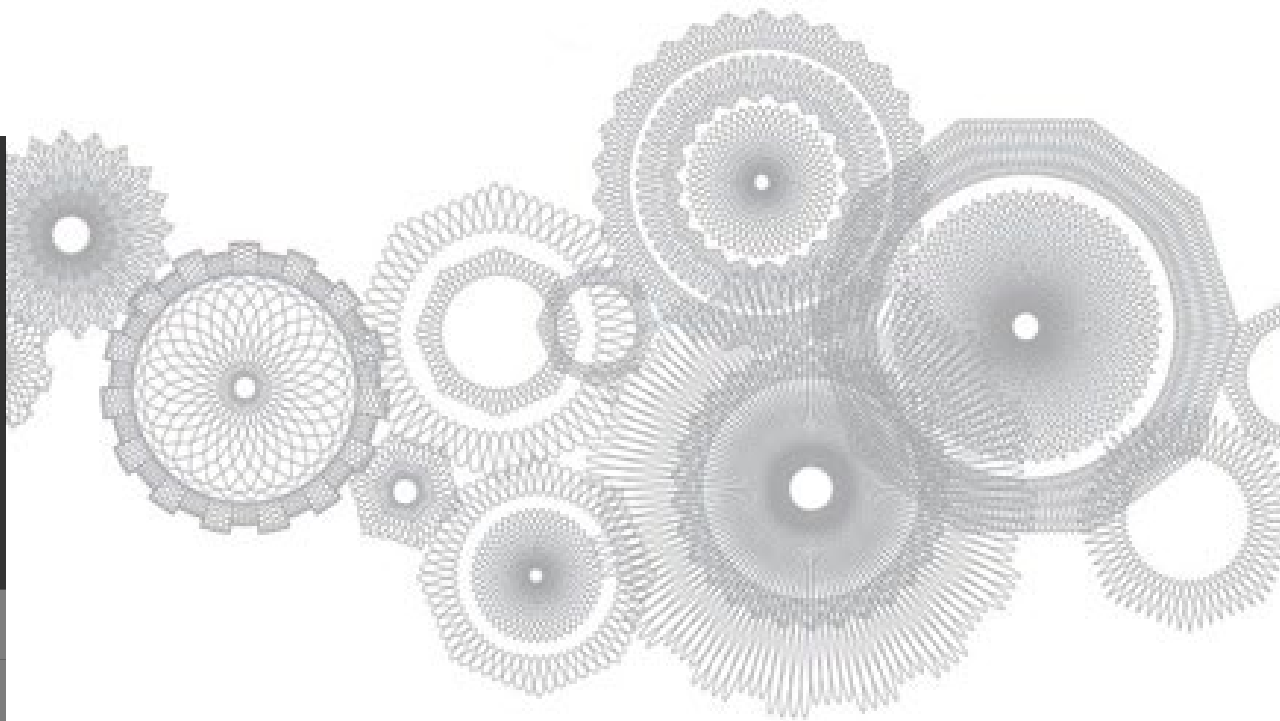

Arrangement om åpenhetsloven

Thon Conference Universitetsgaten

Fredag 3. desember

Program:

Arrangement om åpenhetsloven
Thon Conference – fredag 3. desember

- **Innledninger** ved Barne- og familieminister Kjersti Toppe og Næringsminister Jan Christian Vestre
- **Presentasjon:** *Hva er åpenhetsloven? – betydningen for næringslivet* v/ Kristel Tonstad
- **Presentasjon:** *Dette er Forbrukertilsynet* v/ Direktør Trond Rønningen
- **Samtale:** *Hvordan arbeider Forbrukertilsynet med veiledning av næringsdrivende?* v/ Bente Øverli i Forbrukertilsynet (Spm kan sendes på mail)
- *Pause*
- **Panelsamtale:** *Hva skal til for at åpenhetsloven skal virke etter sin hensikt?* Med NHO, Virke, LO, Etisk handel Norge og Amnesty
- **Panelsamtale:** *Hva betyr åpenhetsloven i praksis for virksomhetene?* Med NorgesGruppen, Ruter og Oslo Unbranded

OECDs **RETNINGSLINJER**
FOR FLERNASJONALE SELSKAPER

NORGES KONTAKTPUNKT
FOR ANSVARLIG NÆRINGS LIV

Send inn dine spørsmål til: apenhetsloven@bfd.dep.no

Hva er åpenhetsloven? - betydningen for næringslivet

Kristel Tonstad, fagdirektør

Oslo, 3. desember 2021

Åpenhetsloven

1. Hvorfor en åpenhetslov?
2. Hva kreves av virksomhetene?
3. Betydningen for næringslivet

Lovens formål

- Fremme virksomheters respekt for grunnleggende **menneskerettigheter** og **anstendige arbeidsforhold**
- Sikre allmennheten **tilgang til informasjon** om hvordan virksomheter håndterer negative konsekvenser

Prop. 150 L

(2020–2021)

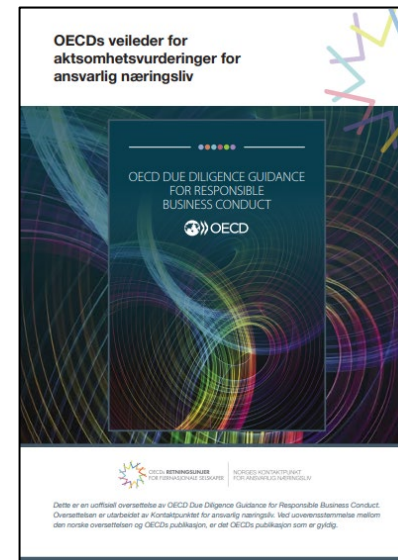
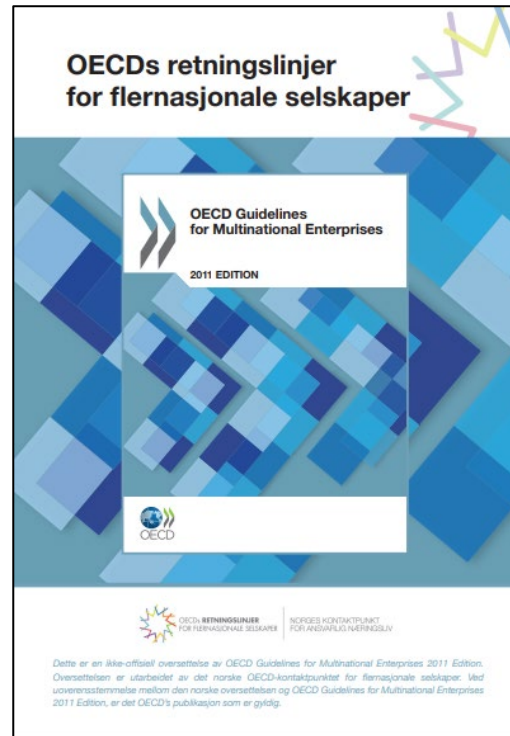
Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold (åpenhetsloven)

Virkeområde m.v.

- **Større virksomheter** hjemmehørende i Norge og som **tilbyr varer og tjenester** i eller utenfor Norge og utenlandske, skattepliktige
- Overskrider to av følgende tre vilkår jf. regnskapsloven
 1. Salgsinntekt: NOK 70 millioner
 2. Balansesum: NOK 35 millioner
 3. Gjennomsnitt antall ansatte: 50
- Grunnleggende **meneskerettigheter** og **anstendige arbeidsforhold** – inkludert HMS og lønn å leve av

Plikt til å utføre aktsomhetsvurderinger

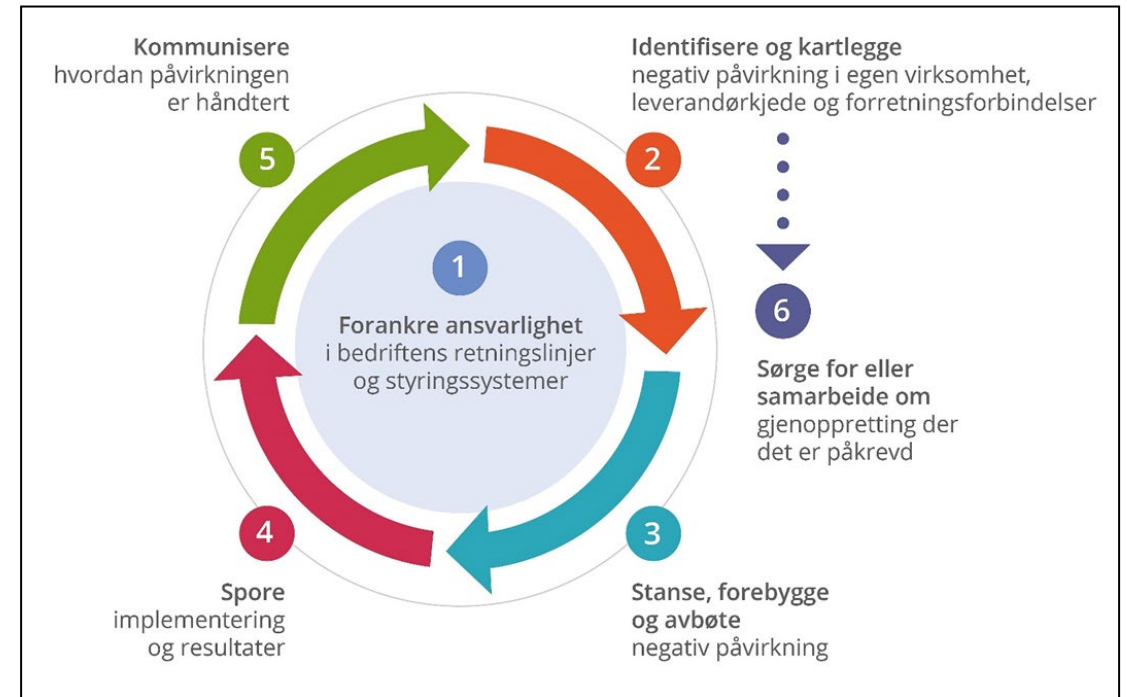

«Virksomhetene skal utføre **aktsomhetsvurderinger** i tråd med OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper.»

Jf. åpenhetsloven § 4 (1)

§ 4 Plikt til å utføre aktsomhetsvurderinger

- **Forankre** ansvarlighet i retningslinjer
- **Kartlegge og vurdere** faktiske og potensielle negative konsekvenser
- Iverksette tiltak for å **stanse, forebygge** eller **begrense**
- Følge med på gjennomføring og **resultater**
- Kommunisere med berørte **interessenter og rettighetshavere**
- Sørge for/samarbeide om **gjenoppretning og erstatning**

Plikt til å utføre aktsomhetsvurderinger

«Aktsomhetsvurderingene skal **utføres regelmessig** og stå i forhold til virksomhetens **størrelse**, virksomhetens **art**, **konteksten** virksomheten finner sted innenfor, og **alvorlighetsgraden** av og **sannsynligheten** for negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.»

Jf. åpenhetsloven § 4 (2)

Informasjonsplikter

§ 5 Plikt til å redegjøre for aktsomhetsvurderinger

- **Generell beskrivelse:** organisering, driftsområde, retningslinjer
- Opplysninger om negative konsekvenser og **vesentlig** risiko for slike
- Opplysninger om **tiltak og resultater**/forventede resultater av disse
- Skal være **lett tilgjengelig** på virksomhetens nettsider

§ 6 Rett til informasjon ved skriftlig forespørsel

- Generell informasjon om hvordan virksomheten **håndterer negative konsekvenser**
- Informasjon knyttet til **særskilt vare eller tjeneste**

Sektorveiledning fra OECD

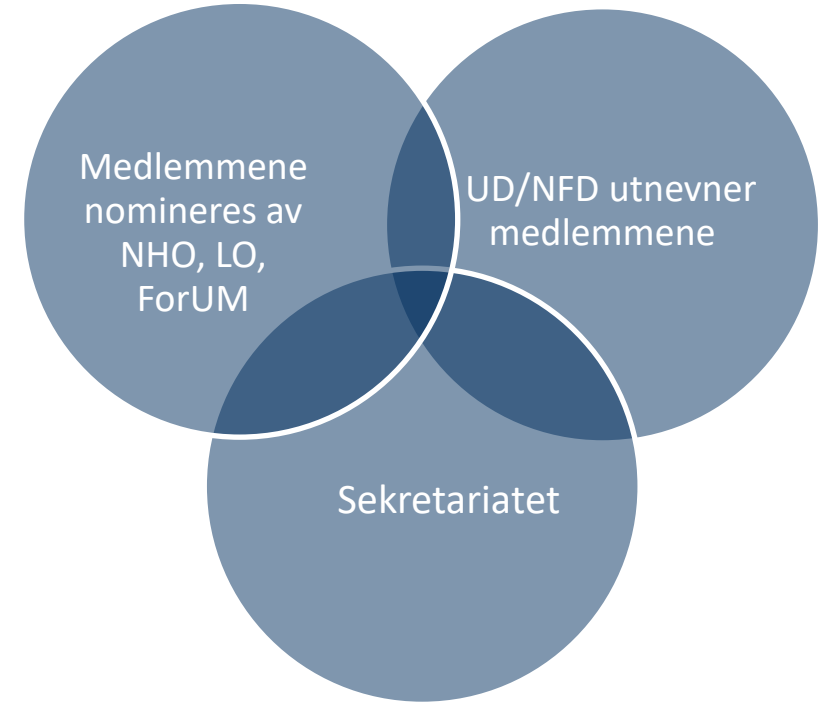
- Bankers utlånsvirksomhet
- Institusjonelle investorer
- Leverandørkjeder i tekstil- og skoindustrien
- Mineraler fra konflikt- og høyrisikoområder
- Leverandørkjeder innen landbruk
- Utvinningssektoren

Interessentdialog står sentralt!

Det norske kontaktpunktet for ansvarlig næringsliv

- et uavhengig ekspertorgan

Følg oss på Facebook, Twitter, LinkedIn

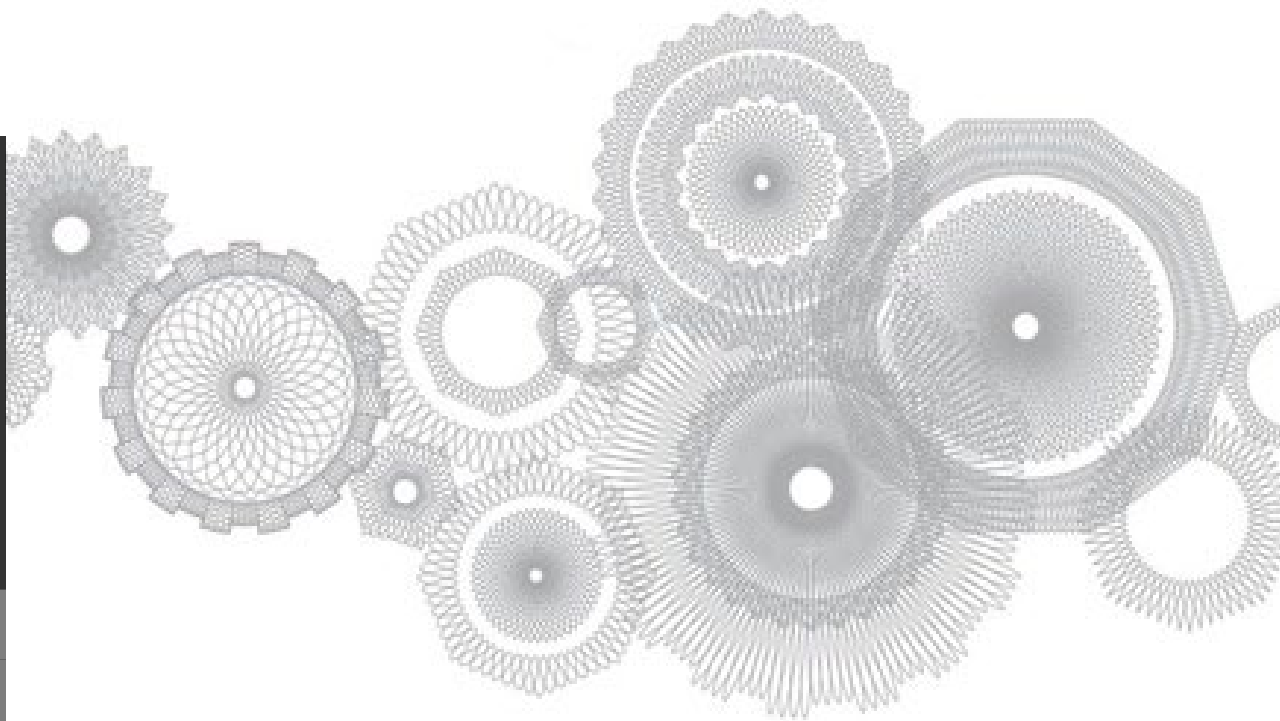
www.responsiblebusiness.no

Arrangement om åpenhetsloven

Thon Conference Universitetsgaten

Fredag 3. desember

Det nye Forbrukertilsynet

- en kort innføring

Åpenhetsloven - Arrangement 3. desember 2021
Trond Rønningen, direktør for Forbrukertilsynet

Litt historikk

- Forbrukerombudet 1973–2018
- Forbrukertilsynet 2018–2021
- Tvisteløsningsoppgavene fra Forbrukerrådet
- Sekretariatet for Markedsrådet og Forbrukerklageutvalget
- Forbruker Europa
- Forbrukermeldingen (Meld. St. 25 2018–2019) og vedtak om omorganisering – 10. januar 2019
- 1. januar 2021 – Det nye Forbrukertilsynet
- 1. juli 2022: Tilsyn med åpenhetsloven

Hva gjør vi?

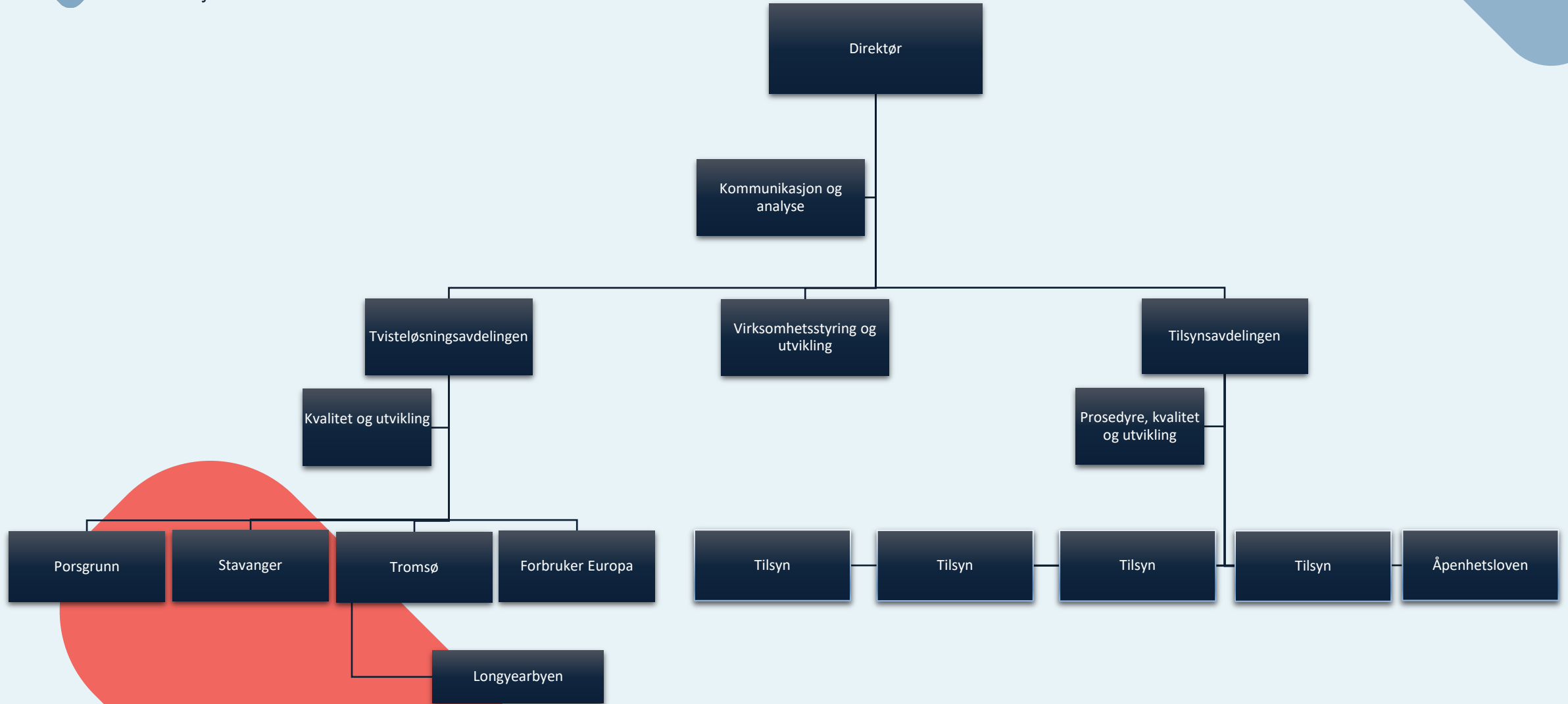
- Offentlig tilsynsmyndighet som driver med langt mer enn tilsyn
- Ivaretar forbrukervernet gjennom å håndheve lover og regler
- Informerer forbrukere og næringsdrivende
- Vi bidrar til å løse forbrukertvister gjennom mekling
- Forbereder saker som skal behandles av Forbrukerklageutvalget
- Viktige oppgaver internasjonalt
- Nye oppgaver på vei!

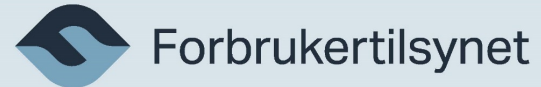

Noen nøkkeltall

- Ca. 110 faste ansatte (pt. ca 140)
- Lokalisert i Porsgrunn, Stavanger, Tromsø og i Longyearbyen
- Tilsyn og løsning av forbrukertvister - nasjonalt og internasjonalt
- Tilsynsavdelingen holder til i Porsgrunn og består pt. av 27 personer (jurister)
 - 4 fagseksjoner
 - Åpenhetsloven 2022

Vår visjon:

Vi i Forbrukertilsynet jobber for et enklere og tryggere samfunn for forbrukerne.

Våre verdier:

Vi er Engasjerte, Kompetente, Troverdige og Effektive (E K T E). For å løse oppdraget vårt jobber vi etter tre hovedmål.

Synlig og aktuell

Vi skal:

- jobbe for å ha et godt omdømme og tillit i befolkningen
- ha god dialog med forbrukere, myndigheter, media og næringsliv
- gjøre det enklere for næringslivet og forbrukere å gjøre rett

Offensiv og utviklingsorientert

Vi skal:

- være det foretrukne kompetansemiljøet innen forbrukerrett
- utvikle vår kunnskap på forbrukerområdet og analysere data for innsikt
- utvikle hensiktsmessige digitale løsninger

Attraktiv arbeidsplass

Vi skal:

- utvikle et godt og raust arbeidsmiljø med en robust og felles kultur for å gjøre hverandre gode
- utvikle organisasjonen og sørge for gode relasjoner på tvers av avdelinger og enheter
- sørge for å tiltrekke oss og beholde medarbeidere med riktig kunnskap og kompetanse

Tvisteløsningsavdelingen

Hovedoppgaver:

- Mekling mellom privatpersoner og næringsdrivende (70 %) og mellom private (30 %). Vi mekler i tvister, fremforhandler minnelige løsninger og avklarer rettslige og faktiske problemstillinger. Ca. 70 % av sakene løses eller stanses hos oss
- Forberede saker til Forbrukerklageutvalget om mekling ikke når frem (ca. 12 % av sakene)
- Optimalisere driften etter omstillingen, skal være et brukervennlig og kjent tvisteløsningstilbud. Gode tilbakemeldinger fra brukere (3,72 på skala til 5)

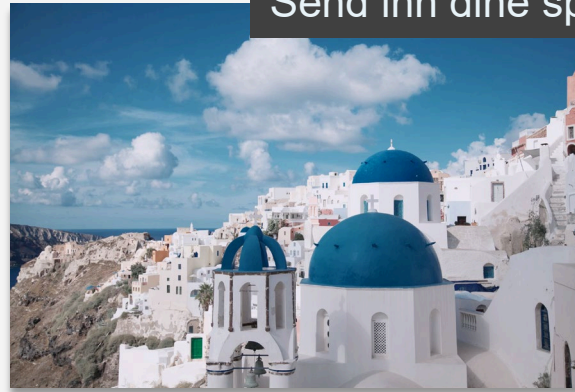
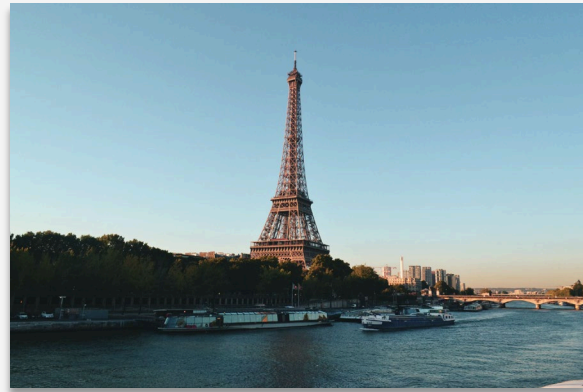
Hva får vi mest klager på?

- Brukte biler 22 %,
- Varer til bolig 17 %,
- Andre kjøretøy og deler til kjøretøy 10 %
- Elektroniske produkter 13 %
- Håndverkertjenester 7 %

Hovedprioritet i 2021:

Vi må avvikle restanser som ble opparbeidet i forbindelse med omstillingen

Leveranser: Styrket saksbehandlingsressurs, optimale arbeidsprosesser, forbedrede tekniske løsninger, gjennomgående mål og resultatstyringsystemer, bedre kontroll over saksinngangen gjennom regelverksutvikling og effektiv førstelinjetjeneste.

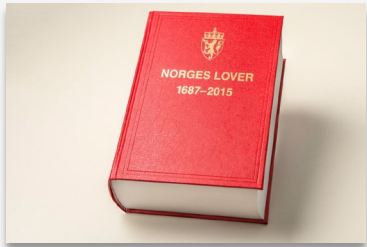
Internasjonale oppgaver

Tilsyn og samarbeid (offentligrettslig):

- EU/EØS: Håndheving av eksisterende regelverk i grenseoverskridende saker og innspill til utforming av nytt regelverk
- CPC: Samarbeid mot næringsdrivende som bryter regelverket i flere europeiske land
- ICPEN: Tilsynsnettverk over 60 land. Viktig arena for å løse internasjonale forbrukerspørsmål fordi nettverket har et globalt nedslagsfelt

Forbruker Europa (privatrettslig):

- Nettverk i regi (og delfinansiert) av EU-kommisjonen
- Informasjon og veiledning til norske forbrukere om rettigheter og plikter ved handel over landegrensene
- Klagesaksbehandling og bistand for å få forbrukerklager behandlet i det landet der den næringsdrivende har sitt forretningssted

Tilsynsavdelingen

- Tilsyn med markedsføring og avtalevilkår i standardkontrakter
- Forebygger sivile tvister
- Sørger for at næringsdrivende overholder reglene i markedsføringsloven og en rekke andre lover, eksempelvis angrerettloven, finansavtaleloven
- Flere av reglene gjennomfører EU/EØS-regelverk
- Veiledning og dialog med næringsdrivende
- Fatter vedtak og ilegger økonomiske sanksjoner ved lovbrudd
- Teknologi- og bransjenøytral

Prioriterte områder i 2021:

- Markedsføring og avtalevilkår i digitale kanaler, eksempelvis i sosiale medier
- Markedsføring rettet mot barn og unge som kan bidra til kroppspress
- Markedsføring av finansielle tjenester med særlig fokus på forbrukslån
- Bruk av bærekraftpåstander i markedsføringen
- Koronarelatert markedsføring og vilkår
- Strømmarkedet

Prioriterte områder 2021

- Markedsføring og avtalevilkår i digitale kanaler, eksempelvis i sosiale medier
- Markedsføring rettet mot barn og unge som kan bidra til kroppspress
- Markedsføring av finansielle tjenester med særlig fokus på markedsføring av forbrukslån
- Bruk av bærekraftpåstander i markedsføringen
- Koronarelatert markedsføring og vilkår
- Strømmarkedet

Forbrukertilsynet med kritisk brev til finfluenser Erik Garcia: Mener Tiktok-profilen kan være villedende og bryte med markedsføringsloven

Tilsynet har også flere saker som omhandler andre finansinfluensere under behandling.

DN+

🕒 2 min

Publisert: 28.09.21 – 17:55

Oppdatert: 16 dager siden

Arbeidsmetodikk

- Forhandlingsmodellen: Mål om at næringsdrivende innretter seg frivillig
- Brevskrivning, møter og forhandlinger
- Veiledning/veiledninger
- Samarbeid med andre
- Tilsynsaksjoner for å avdekke eventuelle lovbrudd
- Kommunikasjonstiltak som nettmelding, foredrag, konferanser etc.

Barn og unge

Barn har vanskelegare enn vaksne for å forstå kva reklame er og for å vite når dei blir utsette for reklame. Det blir difor stilt strengare krav til reklame som er retta mot barn, som kan sjåast eller høyrast av barn eller som er av særleg interesse for barn.

Hva vet vi mht. tilsyn av åpenhetsloven?

§ 8 : Forbrukertilsynet skal gjennom generelle opplysninger, råd og veiledninger arbeide for at reglene i loven og vedtak i medhold av loven blir fulgt

§ 11: Forbrukertilsynet skal av eget tiltak, eller etter henvendelse fra andre, søke å påvirke virksomhetene til å innrette seg etter loven, herunder ved å føre forhandlinger med virksomhetene eller deres organisasjoner. Dersom Forbrukertilsynet finner at en virksomhet handler i strid med loven, kan Forbrukertilsynet innhente skriftlig bekreftelse på at det ulovlige forholdet skal opphøre, eller fatte vedtak.

- Foreløpige budsjett tildeling 10 millioner
- **Veiledning** hovedarbeidsmetoden i starten
- **Samarbeid** med andre avgjørende, særlig OECD sitt kontaktpunkt
- **Sanksjoner**

Åpenhetsloven - veien videre

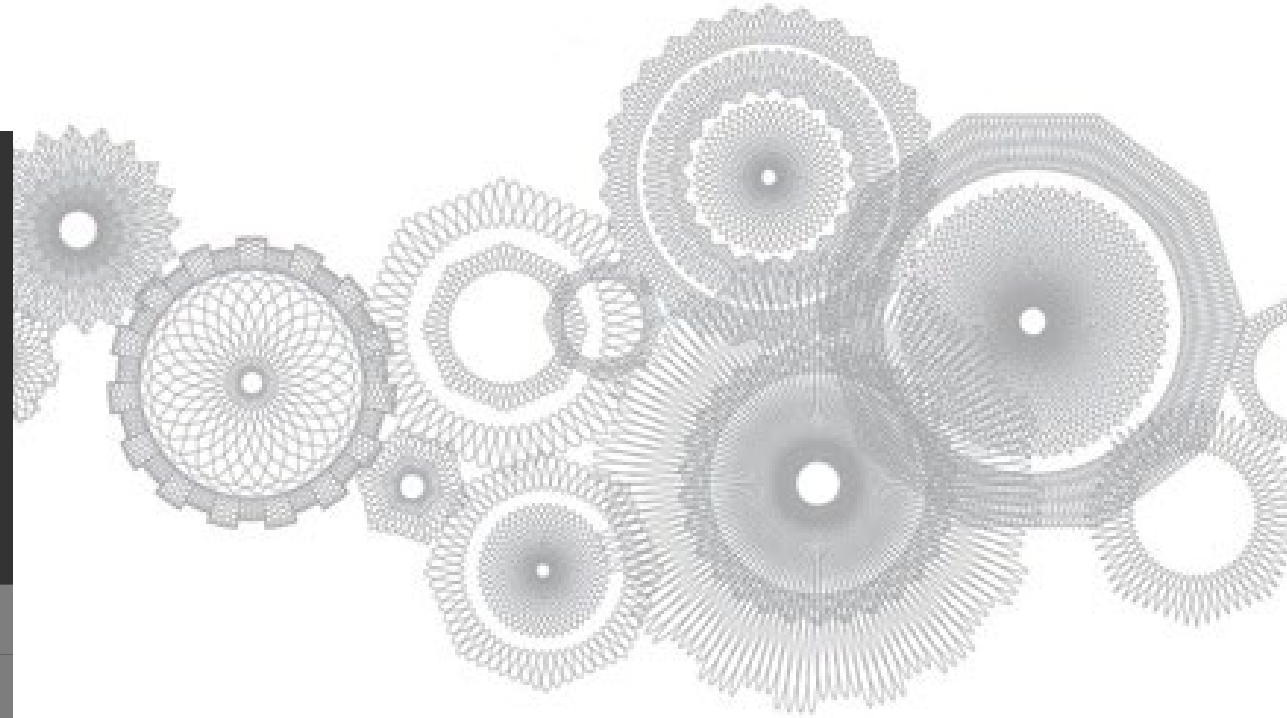
- Ikrafttredelse 1. juli 2022
- Opprette og bemanne seksjonen: seksjonssjef og ulike fagstillinger (juss, statsviter, kommunikasjon)
- Disse stillingene vil lyses ut med et forbehold knyttet til Stortingets budsjettvedtak.
- Kompetanseoppbygging
- Veiledning hovedarbeidsmetoden i 2022
- Samarbeid med aktuelle aktører for å se hvordan vi skal utføre veiledningsplikten gjennom :
 - Innspill og møter med næringsliv, interesseorganisasjoner og lignende
 - kontakt med OECD sitt kontaktpunkt for ansvarlig næringsliv om arbeidsfordeling/kompetanse

Arrangement om åpenhetsloven

Thon Conference Universitetsgaten

Fredag 3. desember

Bærekraft i NorgesGruppen

Hvor kommer produktene våre fra?

Kun egne merkevarer (Unil)

Unil hadde i 2020 3868 aktive varer i vårt sortiment fra 501 førsteleddsleverandører i 40 land. Våre førsteleddsleverandører har igjen mange produsenter og underprodusenter.

Norge

66 %

154 LEVERANDØRER

2/3 av vår innkjøpsverdi kommer fra norske førsteleddsleverandører. Mange både store og små norske produsenter bidrar dermed til at våre merkevarer er å finne hjemme hos våre forbrukere eller når de spiser utenfor hjemmet. Det betyr også at vi bidrar til mange norske arbeidsplasser i hele verdikjeden og dette er vi stolte av.

Nord Amerika

1,8 %

9 LEVERANDØRER

Europa

19 %

221 LEVERANDØRER

Sverige og Danmark

8,5 %

101 LEVERANDØRER

Asia

2,5 %

54 LEVERANDØRER

Afrika

1,2 %

1 LEVERANDØR

Sør Amerika

0,5 %

7 LEVERANDØRER

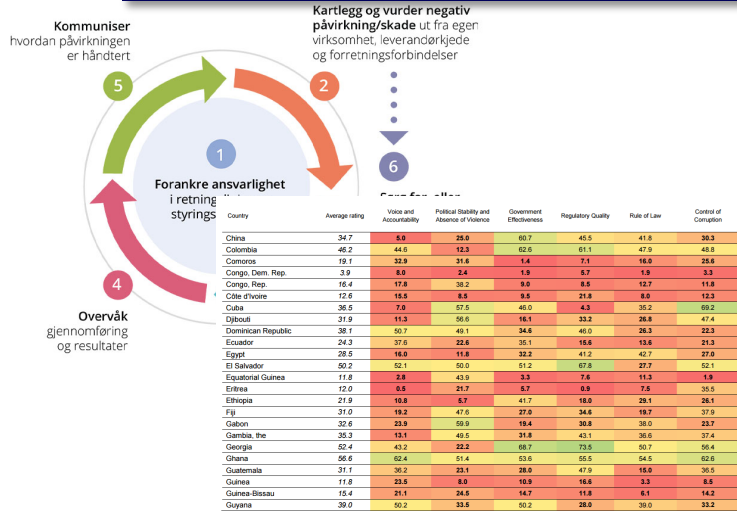
Oseania

0,1 %

1 LEVERANDØR

MENNESKERETTIGHETER OG SOSIAL UTVIKLING

- Komplekse verdikjeder og store utfordringer krever målrettede tiltak og verktøy

Implementering av aktsomhetsvurderingsprosess.

Revisjoner på alle fabrikker i risikoland

Sertifiseringsordninger som risikoreduserende verktøy

Prosjekter

Påvirkningsarbeid

Lønn til å leve av for risbønder i Pakistan

Utdanning for migrantarbeiderne

Produksjonen av hasselnøtter i Tyrkia

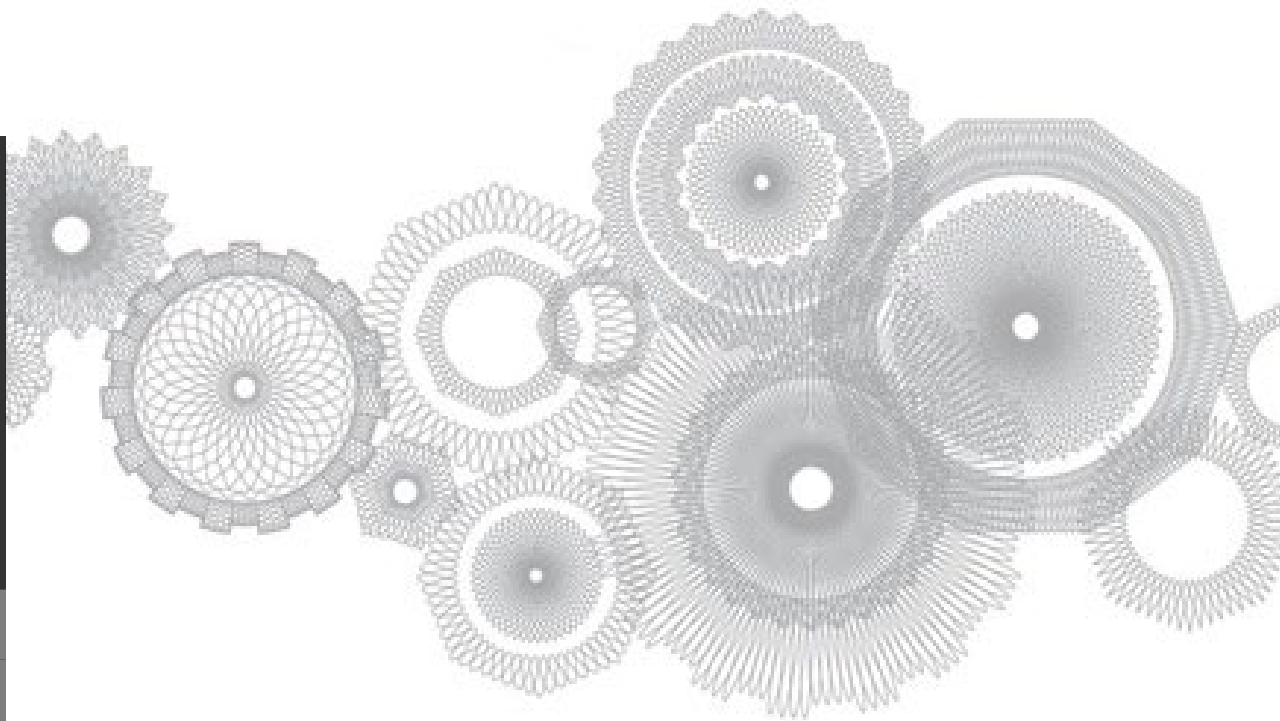

Arrangement om åpenhetsloven

Thon Conference Universitetsgaten

Fredag 3. desember

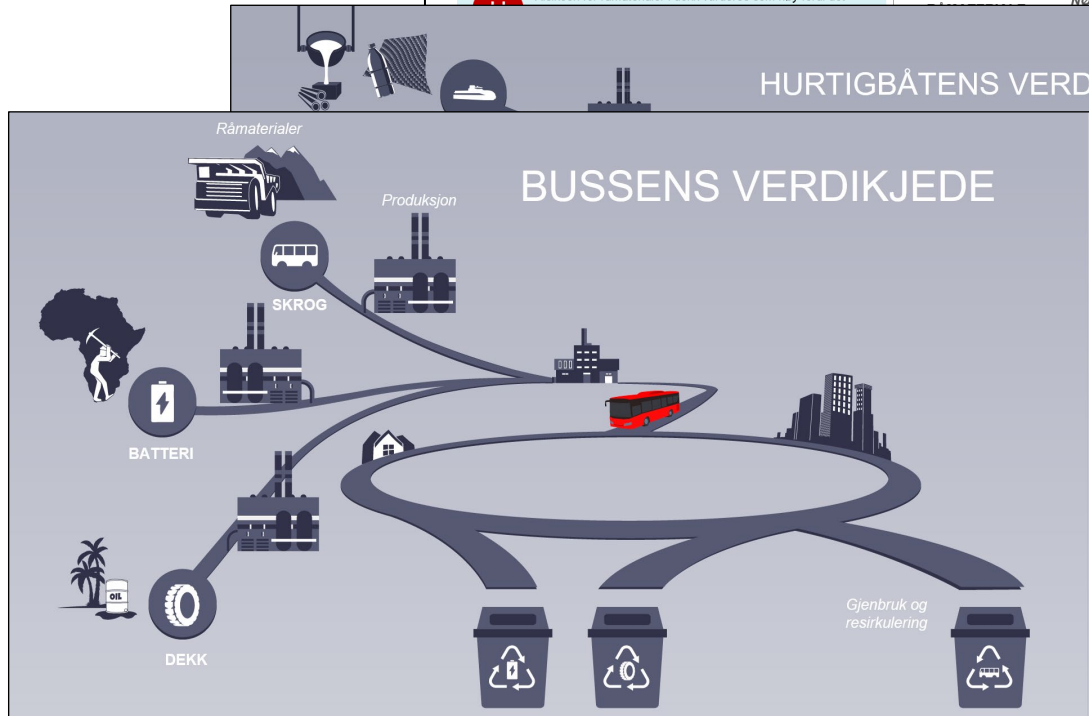

Åpenhetsloven hos BFD

3.desember 2021

Kristin Holter, fagsjef sirkulær økonomi, Ruter AS

Verdikjedeanalysene – risikokartlegging buss og båt

Høy risiko tilknyttet råmateriale i dekk grunnet rapporterte tilfeller av barnearbeid og miljødelegelser i naturgummiproduksjon

HOVEDFUNN
Risikoen for råmaterialer i dekk vurderes som høy fordi det

DE STØRSTE DEKKPRODUSENTENE

NØKKELTOPP

Skrog | Batteri | Dekk
Produksjon | Råmaterialer | Gjenbruk

Det er til dels høy risiko ved utvinning av råmaterialer til batteri, spesielt til kobolt og nikkel, og lite transparente råvarestrømmer gjør det krevende å spore

HOVEDFUNN
Risikoen knyttet til råmateriale i batteri vurderes som høy da

RISIKOVURDERING

Skrog | Batteri | Dekk
Produksjon | Råmaterialer | Gjenbruk

VERDIKJEDE: BATTERI

Arbeidsforhold ved utvinning av råmaterialer er den største

HURTIGBÅTENS VERDIKJEDE

KOMMENTAR

Risikoen knyttet til produksjon av naturgummi er vurdert som høy. En betydelig andel av naturgummi i verden blir produsert av småbruk i Sørøst-Asia, noe som gjør kvalitetskontroll av arbeidsvilkår vanskelig. Det har blitt rapportert flere tilfeller av tvangs- og barnearbeid³. Rask utvidelse av gummiplantasjer har ført til avskoging og tap av biologisk mangfold. Videre er det høy risiko for korrupsjon i landene som produserer mest naturgummi⁴.

Risikoen knyttet til produksjon av syntetisk gummi er vurdert som medium. Syntetisk gummi er produsert fra olje og har derfor høy risiko for CO2-utslipp.

VIKTIGE TRENDER

- Nanomaterialer**
Bruken av nye nanomaterialer i dekkproduksjon forventes å redusere rullemotstand og redusere kjøresjansje, samtidig som at våtgrep og sikkerhetsgrad bevares⁵.
- Blockchain**
ITOUCHU jobber med å utvikle en app som skal la kjøpere og selgere av naturgummi gjennomføre gjensidig autentisering og registrere tid og sted for transaksjonen. Dette skal sikre transparen av verdikjeden til naturgummi fra plantasje til dekkfabrikk⁶.
- Nye varianter av naturgummi**
Det arbeides med å kartlegge potensialet for naturgummiproduksjon i Europa fra andre planter som Gayule og russisk levetann⁷.

Ruter#

KOMMENTAR

Risiko knyttet til utvinning av kobolt er vurdert som høy. DR Kongo står for over 50 % av utvinningen av kobolt, og det er store utfordringer knyttet til manglende transparen i verdikjeden med småskalige gruvedrift, arbeidsforhold, tvangsarbeid og korrupsjon. Se mer detaljer på egen side.

Risiko knyttet til utvinning av nikkel er vurdert som høy. Iere gruver i Filippinene har blitt stengt grunnet rapporterte miljødelegelser⁸. Nikkel utvunnet fra Iorok i Russland har blitt miljødelegert gjennom slipp fra farlige mineraler og kjemikalier⁹.

Risiko knyttet til utvinning av grafit er vurdert som medium. Kina står for over 90 % av utvinningen av grafit. Ulike rapporter og artikler belyser tydelig utvinningsmetoder med lave miljøstandarder¹⁰. Risiko knyttet til langt annet miljøreguleringer og geopolitiske konflikter.

Risiko knyttet til utvinning av mangan er vurdert som medium. Manganresservene er all hovedsak konsentrert i Sør-Afrika, Australia, Kina og Gabon og resten 70 % i reservene finnes i Kambodja, Sør-Afrika. USGS har identifisert mangan som et kritisk mineral da det er kritisk for økonomien, risiko for komplikasjoner i verdikjeden langs alle ledd og mangelen på nye teknologier¹¹.

Risiko knyttet til utvinning av litium er vurdert som lav. Sentrert produksjon, nye metoder (e.g. havstrakt) og økt etterspørsel vil kunne føre til utvinning fra flere land. Dette vil spre produksjonen over flere stater og sannsynligvis øke transparen. Utvinningen krever mye vann, hvilket kan gå på bekostning av lokalt jordbruk og vev, spesielt i Chile og andre tørre områder.

Ruter#

HOVEDFUNN

Utvinning av råmaterialet til batteri er forbundet med høy risiko for brudd på menneskerettigheter, barnearbeid, korrupsjon, miljøødeleggelser med manglende etablerte standarder for industrien. Særlig høy risiko er knyttet til utvinning av kobolt i DR Kongo, hvor det er mangel på oversikt over hvor råmaterialer er utvunnet.

Produksjon av naturgummi utgjør den største risikoen i verdikjeden til dekk med utfordringer knyttet til korrupsjon, barnearbeid og miljøødeleggelser.

Gjenbruk og resirkulering av batteri er foreløpig lite utviklet, og usikkerheten om retning og tempo er betydelig. Potensialet for gjenbruk av bilbatterier til stasjonær lagring er stort, men markedet er umodent. Innen resirkulering pågår en rekke forskningsprosjekter, men skalerbar og kostnadseffektiv teknologi er fremdeles mange år unna.

Kompliserte verdikjeder for de mer enn 3000 komponentene i en buss gjør det krevende å få fullstendig oversikt, og dermed å avdekke alle utfordringer og bærekraftsrisikoer.

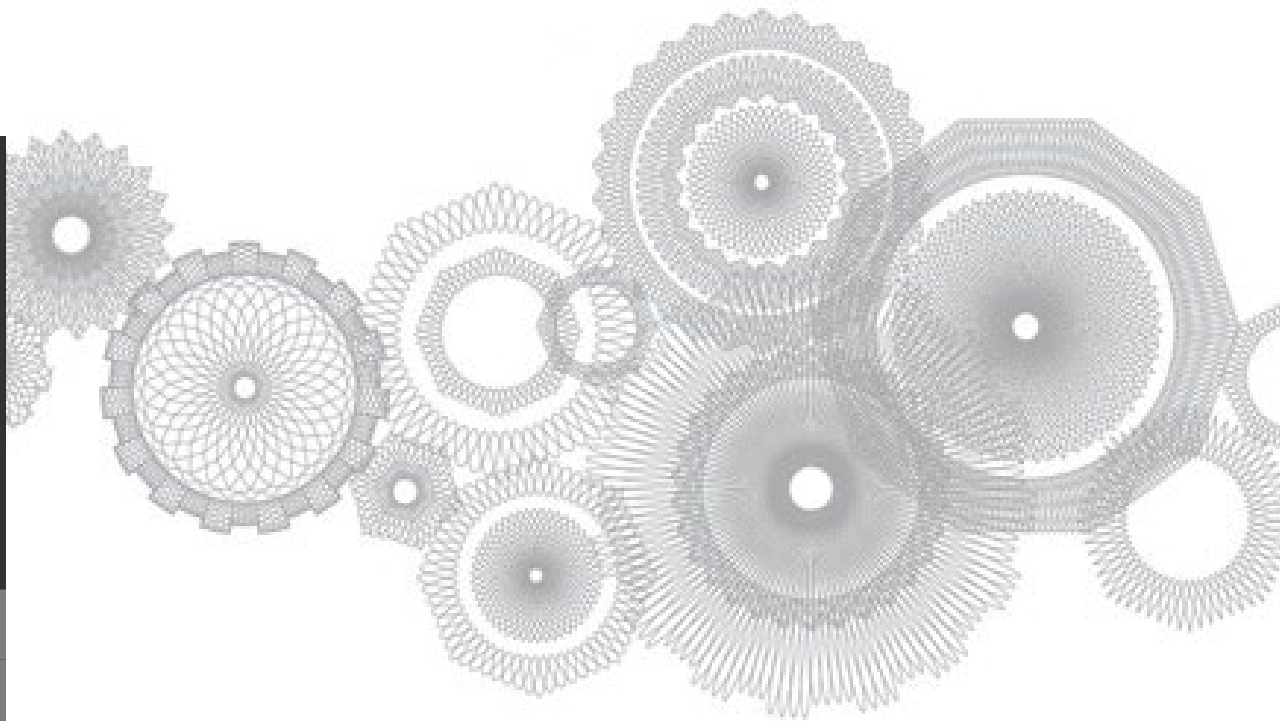
CO2 utslipp under produksjon av råmaterialer og komponenter er en vesentlig risikofaktor for battericelleproduksjon

Arrangement om åpenhetsloven

Thon Conference Universitetsgaten

Fredag 3. desember

“Vår visjon med Oslo Unbranded er å kombinere mote og bærekraft på en måte som skaper nye verdier i en fremtidsrettet mote- og klesindustri.”

Oslo Unbranded er et norsk kleskonsept og design studio som ble etablert i oktober 2016 av duoen Mari Nickoline Floden og Ingrid Emma Klæboe Jacobsen.

“Vår visjon med Oslo Unbranded er å kombinere mote og bærekraft på en måte som skaper nye verdier i en fremtidsrettet mote- og klesindustri.”

Design og produksjon_

Brodering_

Bærekraft i alle ledd_

Etisk produksjon_

Sourcing -fabrikker, leverandører,
materialer

Mennesket

Nettverk

Den nye normalen

Arrangement om åpenhetsloven

Thon Conference Universitetsgaten

Fredag 3. desember

